

kindermishandeling

Signalen, symptomen bij kinderen en
wat te doen?

Ben Rensen jeugdarts

Definitie kindermishandeling

- Elke vorm van voor het kind bedreigende en gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard die de opvoeder het kind in de afhankelijkheidsrelatie, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade ontstaat DAN WEL DREIGT te ontstaan in de vorm van fysiek letsel en/of psychische stoornissen.

- **Vader bezorgt baby veertig botbreuken**
- LEEUWARDEN - De 34-jarige Ricardo B. moet zich dinsdag voor de rechtbank in Leeuwarden verantwoorden, omdat hij zijn zoontje meer dan 40 botbreuken heeft bezorgd.
- De vader uit het Friese Burgum zou het kind sinds zijn geboorte op 16 februari 2005 tot en met 19 mei van dat jaar hebben mishandeld. Het Openbaar Ministerie (OM) in Leeuwarden heeft de man aangeklaagd voor zware mishandeling met voorbedachten rade onder verzwarende omstandigheden, zo bleek vrijdag uit de dagvaarding.
- De advocaat van de verdachte, stelt dat het jongetje op last van de Raad voor de Kinderbescherming bij de ouders is weggehaald.

Epidemiologie:

- 107.000 kinderen/jaar
- 41.744 kontakten/j bij AMK (2006) 13.815 meld.
- 50 kinderen overlijden jaarlijks (<2jaar)
- 237.000 kinderen als getuigen van geweld
- Seksueel misbruik 2/3 < 6 jaar. (6% incest)
- 50%vd daders mish ook tijdens zwangerschap.
- Intra uterinen door polydrugs/alc/roken (10%)
- 360/j met foetale alcohol effecten. (ADHD?)
- Een mishandelde vrouw is gem 33x mish voor aangifte. Kind 17x voor gemeld

Art 19 IVRK rechten v/h kind.

- is Het de plicht van de Staat kinderen te beschermen tegen alle vormen van mishandeling door ouders of door anderen die verantwoordelijk zijn voor de verzorging, en maatregelen te nemen ter VOORKOMING, opvang en behandeling.

Art 24 IVRK:

- Het recht van kinderen de hoogst mogelijke graad van gezondheid te bereiken en het recht op gezondheidsdiensten, met vooral nadruk op basisgezondheidszorg, op gezondheidsvoorlichting en op verminderen van de kindersterfte. De plicht van de Staat om schadelijke traditionele praktijken af te schaffen...

IVRK Onderwijs

- Onderwijs moet gericht zijn op de ontplooiing v/d persoonlijkheid en de begaafdheid v/h kind.
- Het kind moet worden voorbereid op zijn leven als volwassene.
- Zijn eerbied voor de basisrechten v/d mens moet worden gevoed.
- Respect v/d eigen cultuur en nationale waarden v/h kind en van anderen dient daarbij het uitgangspunt te zijn.

Meldingen bij AMK 2006 (%)

Melders:	adv	cons	meld
AMW	3,6	2,4	1,9
GGZ	2,5	2,2	2,0
Huisarts	1,6	3,0	1,3
JGZ	6,3	5,7	4,1
Onderwijs	10,0	10,9	7,0
Politie	5,4	5,2	25,9
Ziekenhuis	3,7	7,0	4,4
Naaste omgeving	45,9	43,6	31,9

Redenen om niet te melden:

- Ernst, omvang, gevolgen vallen mee.
- Struisartssyndroom.
- Onzekerheid eigen reactie.
- Waar bemoei ik me mee?
- Ik heb het al zo druk.
- Angst reactie ouders
- Is het wel mishandeling?
- Bang voor fouten.
- Angst voor justitiële gevolgen. Beroepsgeheim!
- Wat te doen? Waar moet ik wat wanneer melden ?
- Ik ben niet deskundig.
- Wachtlijsten, wantrouwen in hulpverlening
- Angst voor schaden vertrouwensrelatie

Risicofactoren in ontogenetisch systeem:

• Mish. In eigen jeugd	OR 1,05-37,8
• Dagelijks geschreeuw	OR 3,78
• Moeder < 20	OR 3,17
• Vader <20	OR 6,33
• Verslaving	OR 1,83
• PND	OR 3,59
• Depressie	r .65
• Geloof in fysieke straffen	OR 3.22

Risicofactoren in het microsysteem:

- Etnische minderheid OR 2,63
- Ongeplande zwangerschap OR 2,92
- Alleenstaande ouder OR 2,09
- Relatieproblematiek OR 3,26
- Pre-dysmaturiteit kind OR 2,08
- Moeilijk temperament kind OR 2,02

Risicofactoren in het exosysteem:

- Sociale isolatie OR 3,09
- Gebrek aan praktische steun r .69
- Krappe behuizing OR 2,16
- Het gevoel 'er niet bij te horen ' r .80
- Laag inkomen OR 3,02

Risicofactoren in het domein van pedagogisch besef:

- Weinig betrokkenheid moeder OR 2,68
- Weinig betrokkenheid vader OR 3,14
- Zelf gerapporteerd gebrek aan ouderschapscompetentie r .60
- Onrealistische verwachtingen r .59
- Ext attributies pos. gedrag k r .61
- Int attributies neg. gedrag k r .66
- Negatief nonverbaal gedrag naar k r .78

Risicofactoren:

- Een derde vd ouders die zelf mishandeld zijn mishandeld later zelf ook.
- Geen enkele risico factor kans=3%
- Meer dan 4 risicofactoren kans= 24%
- Beschermende factoren?! Sociale steun!
- Veranderbare factoren?

Inschattingsfouten: beperkte info, ook tegenstrijdige, recente voorbeelden vertekenen, oorzaak-gevolg relaties?

Vormen van mishandeling:

- Lichamelijk mishandeling: slaan, slingeren, gooien, schudden, knijpen, branden, vastbinden, onderdompelen. (18,0% meldingen)
- Geestelijke mishandeling: terroriseren, pesten, te hoge eisen stellen, corrumperen, schelden, vernederen, isoleren, afwijzen. (22,6%)
Getuige van geweld in gezin: 35,2% vd meld.

Verwaarlozing:

- Lichamelijke verwaarlozing:
tekort aan : voeding, kleding, slaap, onderdak, medische zorg, hygiëne. (19,3%)

Affectieve, emotionele verwaarlozing(39,5%)
afwijzen, isoleren, negeren, onverschilligheid.
Tekort aan: steun, liefde, veiligheid, continuïteit, regels, toezicht, sociaal-medische en psych.zorg

Seksueel misbruik (6,8%)

- Binnen het gezin:
incest, verleiden tot handelingen.

Buiten het gezin:

pornograferen, dwingen/verleiden tot handelingen, aanranden, verkrachten, prostitutie, lover boys.

Psychische kindermishandeling

- De opvoeder ontnemt actief en stelselmatig een kind zijn gevoel van
- Veiligheid , zelfvertrouwen en zelfwaardering, of helpt niet deze gevoelens te ontwikkelen.
- Er is een voortdurende, vijandige, afwijzende houding naar het kind, een houding die het kind in angst en onzekerheid doet leven.

kinderdoding

- Sneeuwitje, Hans & Grietje, Isaac, Medea, Oedipus
- Neonaticide, infanticide (<1j), filicide (1j<)
- M=V
- Bekend 15/jaar 50-80 /j? dark number

Motieven voor kinderdoding

- 1. Altruïstische motieven (genade, pnd)
- 2. Psychose/depressie/borderline/dissociatie (80% vd dodingen)
- 3. Ongewenst kind (neonaticide)
- 4. Onbedoeld na mish/verwaarlozing
- 5. Wraak (op partner)
- 6. Jaloezie/afwijzing
- 7. Gevolg van lijfstraf
- 8. Mönchhausen by proxy
- 9 Na seksueel/ritueel misbruik
- 10. Onbekend

Gevolgen langere termijn:

- 1.. 80% vd TBS patiënten in het PBAan C is emotioneel verwaarloosd, mishandeld of seksueel misbruikt (v.Marle, 1995).**
- 2.70% vd jeugdige zedendelinquenten in “Harreveld”is zelf seksueel misbruikt (v. Heteren, 1994).**
- 3.Bij 66% van de harddrugs-verslaafden wordt emot. verw.als oorzaak van het verslavingsproces gezien (Prins, 1995).**
- 4.60% vd groep jonge thuislozen geeft aan dat zij hun ouders als weinig zorgend en steunend hebben ervaren (Tavecchio, 1991).**
- 5.35% vd kinderen in int. voor jhulpverl. is mishandeld, verwaarloosd of misbruikt (Noordhoek, 1992).**
- 6.28-35% vd patiënten in de GGZ zijn vroeger mish., verwaarl. en of misbruikt. (Herman, 1990)**

Lichamelijke klachten bij kinderen met chronische angst:

- Buikpijn, braken , diarree
- Weer onzindelijk,polyurie
- Lusteloos, flauwvallen, duizelligheid, hyperventileren
- slaapmoeilijkheden

Signalen van psychische problemen:

- Contactproblemen met andere kinderen
- Ongelukkig, verdrietig, depressief
- Nervositeit, gespannen
- Gesloten
- Obsessies
- Veel negatieve aandacht vragen
- Wantrouwend, angstig, bang

Signalen van kinderen als getuige van geweld:

- Bang, gevoelens van onveiligheid
- Teruggetrokken gedrag
- Buikpijn, enuresis, encopresis
- Weglopen, spijbelen (verzuim!)
- Agressief, grenzenloos, wraakgevoelens, verbitterd
- Wantrouwend t.o.v. volwassenen
- Gebrek aan zelfvertrouwen, gepest, machteloos

Kinderen als getuigen:2

- Negatief zelfbeeld
- Geen respect voor volwassenen
- Ontw. achterstand->leerprest.->motivatie-> drop out
- PTSS, internaliserend cq externaliserend
- Hyperalert-> slaapgebrek, nachtmerries
- Laat op straat
- Isolement (gezinsgeheim)-> mutisme
- Parentificatie
- Mishandeling (40%), verwaarlozing.

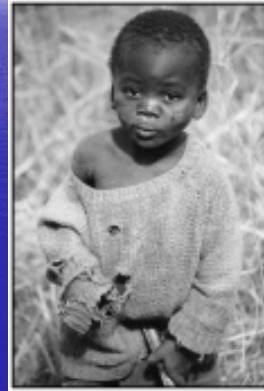
Signalen bij lich/emotion. Mish./verwaarlozing babies:

- Niet groeien/ gedijen/failure to thrive
- Veel infecties, slechte hygiëne
- Veel ziekenhuisopnames
- Vaak versch. Blauwe plekken, zwellingen, striemen,
- Brandw. rare plaatsen, verklaringen
- Ernstige luierslag
- Ontwikkelingsachterstand, doffe blik, haar
- Hechtingsstoornis, schrikachtig bij aanraken
- Gebrek aan responsiviteit, frozen watchfulness

Signalen lich/emotion. Mish/verw. Kleuters:

- Geringe lengte
- Microcephalie (klein schedeltje)
- Slechte Hygiëne, huidafw., anemie
- Infecties
- Vertraagde spraaktaalontwikeling
- Concentratiestoornis
- Sociaal-emotionele onrijpheid
- Hyperactief, agressief, impulsief
- Allemansvriend
- Zoekt veel lich. Kontakt vreemden

Signalen seksueel misbruik <4j.:

- Hechtingsstoornis
- Slaapproblemen
- Weer onzindelijk, regressie
- Specifieke angsten, bang voor mannen
- Apathie, terugtrekken in fantasie.
- Chronische buikklachten, urineweginfecties
- Uitslag rond anus, vagina, mond
- Rode plekken, zwelling, hematoom rond anus, vagina.
- Blauwe plekken op bovenbenen.
- Openstaande anus, ruptuur.

Signalen bij seks misbruik 4-12j.

- Vaak urineweginfecties
- VAGINALE INFECTIES
- ANALE AFWIJKINGEN
- SEKSUEEL GEDRAG, J agressief seks gekleurd gedrag tov andere kinderen
- Niet willen uitkleden, bang lich. contact
- Angst bij rugligging, vastklampen M
- Driftbuien of excessief terugtrekken

Signalen bij seks misbruik 4-12j.

- Vertraagde spraaktaalontwikkeling, mutisme
- Boos op eigen lichaam of schaamt zich ervoor
- Automutilatie
- Afwijkend looppatroon (onderlijf op slot)
- Verkrampen bij aanraken bovenbenen, lich contact, geen aapjeshouding
- Geen spontaan bewegingsspel
- Problemen met zitten

Signalen bij seks misbruik 4-12j.

- Rijden, wippen, schuren, masturbatie
- Slaapstoornissen, bang donker, nachtmerries
- Secundaire enuresis, encopresis
- Veel vage buikklachten
- Vieze onderbroeken
- Terugtrekken in eigen fantasiewereld
- Maakt tekeningen met piemels, bloed, rood en heftige krassen door kruis bij mensfiguren.

Signalen sex misbruik pubers

- Somatisch: buikpijn, dysmenorrhoea, pubertas precox, SOA, angst voor aids.
- Gedrag: weglopen, spijbelen, stelen, alcohol, drugs, pillen, sex taal, overaangepaste zorg
- Psyche: depressie, schaamte, schuld, automutilatie, suicidaal gedrag, splitting
- Sociaal: parentificatie, relatie probl., promiscuïteit, zwangerschap, prostitutie, lover boys.
- Jongens: depri, macho, agressie, identiteit?, overmatige masturbatie, promiscuïteit, verslaving, prostitutie

Inschatten prognose/ernst:

- Persistentie neg. oudergedrag.
- Empathisch vermogen ?
- Schuldgevoel? Excuus? Onmacht?
- Attitude t.a.v. geweld in opvoeding.
- Verleden en persoonlijkheid ouder.
- Ziet de ouder het kind als autonoom ind.of als een bezit?
- Isolement en context van het gezin, netwerk?
- Verhouding draaglast/draagkracht?

Checklist veiligheid in gezin

- 1. Normale voorzieningen, vaste verwarmde woonruimte, kookgelegenheid.
- 2. Vast inkomen: uitkering of loon.
- 3. Veilige slaapplek, speelgoed voor zijn leeftijd.
- 4. Dagelijkse verzorging: gezond eten, schone kleding, hygiëne.
- 5. Minimaal één vaste verzorger.
- 6. Regelmatig dag- nachtritme voor ouder(s) en kind.
- 7. Bij werkende OO: vaste opvang door het kind geaccepteerd.

Checklist veiligheid gezin (2)

- 8. Medische controle voor M en Kind (CB).
- 9. Voldoende emotionele en affectieve aandacht. (OO spelen met k en troosten).
- 10. OO passen woonr. speelg. en Tv progr aan bij de lft en het ontw. niveau kind.
- 11. OO zijn bereid hulp in de opvoeding te accepteren.
- 12. Netwerk:naast de OO minimaal 1persoon die als vangnet kan optreden.
- 13. Bij gedragsprobl.of probl. OO, garanties voor uitv. Opvoedingstaken en goede ontw. k.
- 14.Psychiatrie bij ouders? (depressie/psychose?)

Wat te doen bij vermoedens?

- Praat er over met ervaren collega
- Vraag advies bij het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) 0900-1231230
- Of een consult (anoniem)
- Of meld als het ernstig is..
- Bij zeer ernstig en acuut: bel jeugd/zedenpolitie, melding bij Raad Kb.

Meldcode KNMG

- De arts die het vermoeden heeft dat een kind s.o. is van kimi, onderneemt stappen
- Die ertoe zullen leiden dat de diagnose noodzakelijk ter verifiëring, zo goed mogelijk wordt verricht.
- Hij dient bij twijfel een terzake desk. Coll. KA of VA te consulteren , geanonimiseerd.

Beroepsgeheim schenden?

1. Het is niet mogelijk toestemming. Te vragen/verkrijgen. (cave veiligheid!)
2. Gewetensnood bij handhaven beroepsgeheim.
3. Niet doorbreken kan voor k. ernstige schade opleveren.
4. Doorbreken van beroepsgeheim kan ernstige schade voorkomen.
5. Geheim wordt zo min mogelijk geschonden.
6. Geen andere manier dan doorbreking om probleem op te lossen?.

Mishandeling kan gestopt!

- De co, co, co aanpak:
- 1. Commitment
- 2. Communicatie
- 3. Coördinatie
- 4. Continuïteit
- 5. Compassie
- 6. Controle

Gesprek met weerstanden:

- Is het doel van het gesprek duidelijk?
- Voelt de ouder zich serieus genomen?
- O is boos: autonomie aangetast!
- Verandering lijkt niet in het belang van de ouder.
- Ouders schatten het probleem anders in.
- Ouders zijn bang niet te kunnen veranderen.

Houding bij gesprek over kimi:

- Duidelijke introductie
- Respect, niet veroordelen, verschil pers/gedrag.
- Uitgaan van positieve intenties van O (sm?)
- Respect voor beleving O, LUISTEREN, ruimte
- Weerstand benoemen/erkennen, doorvragen w.(1e sec.van het gesprek al duidelijk)
- C'est le ton qui fait la musique.
- Van verzet naar samenwerking (ontw.k!) vermijd machtsstrijd.
- Gebruik je professionaliteit over ontw.kk i.h.a.
- Betrek ouders bij de oplossing (kk voelen acceptatie aan)

Gesprekken met kinderen:

- Geen waarom vragen.
- Open vragen.
- Alledaagse dingen erbij.
- JIJ bent de moeite waard.
- Leeftijdadekwaat (6 jr concreet)
- Maximaal 15 minuten.
- Niet overreden tot vertrouwen
- Respecteer zelfbeschikking en 'nee'.

Gesprekken met allocht.ouders:

- 1.Zoeken naar gemeenschappelijkheid.
- 2.Kleine stappen nemen.
- 3.Ruimte bieden voor eigen verhaal.
- 4.Cultuureigen oplossingen gebruiken,respect.
- 5.Tegemoet komen aan wensen ouders.
- 6.Samenwerken met allochtone hulpverleners.
- 7.Samenwerken met somatische zorg.
- 8.Uitleg geven over het NL systeem, loketten.
- 9.Opstellen als autoriteit, gebruik status.
- 10. NEEM DE TIJD...

Valkuilen bij hulp mishandeling

- Ontkennen (taboe)
- Afwijzen (weerstand)
- Niet geloven (fantasie?)
- Afwachten (zal wel oplossen)
- Afhouden (weet me geen raad,onmacht)
- Emoties dempen (snel opl.niet luisteren)
- Invullen eigen gevoel (ambival s.o. ontk.)
- S.o.gaait aanpassen,uit angst voor afwijzing (rolomkering)

Valkuilen bij hulp 2

- Gevoelens projecteren
- Invullen (moeilijk, intiem, los? Vragen!)
- Manbeeld veranderen (U bent niet verantwoordelijk)
- Adviseren, oplossen (wat wil so zelf?)
- Overreden tot vertrouwen (schijnvertr bespreekbaar maken)
- Beschermen (opnieuw afh., niet serieus, leren!)

DUS: GRENZEN AANGEVEN! Eerlijk zijn, wat je wil, kan.

Hulpverlenerskruis (actief)

• Overidentificatie	Afstand nemen
• Redden	Verwijzen, formeel
• Onmogelijke streven	Prof. facade
• Voor cliënt spreken	cl. Categoriseren
• Cl. Willen redden	machteloos

Hulpverlenerskruis (passief)

- Overidentificatie: Afstand nemen:
- Somber, moedeloos Cynisch worden
- Roddelen over cl. Bagatelliseren
- Agressief behandelen Blaming the victim